

Oredništvo i uprava
ZAGREB, MASARYKOVA 28a
Telefon 67-80

Oredništvo in uprava
za Slovenijo in slovenski del
Julijske Krajine
LJUBLJANA, Erjavčeva 4a

ISTRA

Narod, koji se odriče ma i jedne
stope krvi i znojem otaca natopljene
zemlje svoje nije dostojan da se
nazivlje narodom.

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

MANJINSKI PROBLEMI U RASPRAVI TALIJANSKOG PRAVNIKA

U spomenici što ju je nedavno izdalo društvo »Jadran« u Mariboru objelodanjen je slijedeći interesantan članak prof. Dr. Lava Čermelja.

U drugom poglavlju svoje knjige »Life and death struggle of a national minority« (Ljubljana 1936) odnosno u istom poglavlju francuskog izdanja toga djela pod naslovom »La minorité slave en Italie« (Ljubljana 1938) ja sam se opširno pozabavio problemom pravne zaštite naše manjine. Opširno sam pisao o obavezama, što ih je Italija preuzela, i o raznim izjavama njezinih odgovornih predstavnika, koje su barem moralno Italiju nemalo vezale.

Formalne obaveze preuzela je Italija ugovorom sklopljenim 23. oktobra 1922. u Santa Margheriti, glede jugoslavenskih državljana u Zadru, ugovorom o Rijeci od 27. januara 1924. i tzv. Neptunskim ugovorom od 20. jula 1925. glede jugoslavenskih državljana na Rijeci.

Jedino član 6. zadnjega od spomenutih ugovora priznaje pravo upotrebe materinskog jezika u privatnom i trgovačkom životu, tisku i javnim skupštinama također talijanskim državljanima jugoslavenske narodnosti, koji stalno prebivaju na Rijeci.

Glede ostalih krajeva postoji samo čitav niz svećanih izjava. Kako se u Italiji u praksi provodi odnosno ne provodi zaštita manjina, je općenito poznato. Ja sam u svojim gore spomenutim knjigama izložio pravo stanje bez ikakvog komentara ili kritike. Ovaj put želim da osvjetlim to stanje sa stanovišta same fašističke Italije.

Pri tom ću se držati knjige: Giuseppe Domenico Musso: »La protezione minoritaria e la sovranità« (Esame della questione nei rapporti italo-jugoslavi, Roma 1936).

Suglasno s drugim talijanskim pravnicima, kao na pr. A. Cavaglieri-em i Z. Anzilotti-em, odriče Musso manjinama a pogotovo pojedincima pravo da budu »subjekt« međunarodnog prava. On im priznaje samo svojstvo »objekta« (»Res inter alios acta«). Zato ne može manjinska zaštita biti nikakva juridička, nego samo moralna dužnost države. »U koliko si država nije svojevrijedno vezala ruke ugovorima i sporazumima, smije postupati s manjinama kao i s ostalim svojim državljanima, a i inače. Druge države se ne smiju miješati u to — osim u okviru obaveza, što ih je preuzela na sebe sama država — i manjina kao takova ne može postići svojih zahtjeva, jer nije subjekt međunarodnog prava.

Italija specijalno nije preuzela, osim u početku spomenutih odredaba glede jugoslavenskih državljana na Rijeci i u Zadru, nikakve međunarodne obaveze. Zaključak Društva naroda od 21. septembra 1922. na koji je pristala i Italija i po kojem bi države, koje nijesu vezane nikakvim međunarodnim ugovorom, dale manjinama na svom teritoriju bar stepen pravednosti i tolerancije, što ga odnosni zaključci predviđaju, je po Mussomovom mišljenju, koji se pri tom poziva na Mandelstama, bio tek pusta želja.

Zato odbija Musso već u principu prigovor, da se je Italija, svojim postupkom s manjinama ogriješila o međunarodno pravo. On upućuje nijeće svako nasilje nad manjinama izuzevši iznimke na početku fašističkog gibanja, koje međutim nisu bile značajne samo za teritorij na kom žive manjine, nego za cijelu Italiju, a koja su po Mussovoj tvrdnji opravdavali sami događaji.

Fašistička Italija ima dakle po Mussomovom tvrdjenju posvema slobodne ruke u svom postupanju sa Slovincima i Hrvatima, koji su talijanski državljani.

Musso se ni ne žaca otkriti, koji je osnovni princip, po kom se Italija u tom pogledu ravna. On otvoreno priznaje da Italija, koja je u praksi provela originalnu koncepciju države i državljana, provodi nad slavenskom manjinom asimilacionu politiku da joj ne dopušta one zaštite, koja bi samo umanjila talijansku suverenost. Ta bi zaštita baš po toj manjinskoj skupini dopuštala umiješavanje jugoslavenske države u talijanska unutrašnja pitanja.

Italija kaže Musso, niti s etičkog stajališta ne zatire jugoslavensku manjinu, nego im jedino ne daje onih prava, koja po sadašnjoj fašističkoj koncepciji nisu dopuštena niti drugim talijanskim državljanima. »Osnovni principima, dobivenim u francuskoj revoluciji Italija je suprotstavila »pravo — dužnost« državljana i tako uklonila sve one mogućnosti, koje nijesu u skladu s moćnom državom i koje konačno svršavaju na štetu države, t. j. na štetu svih.

Zato ne može fašistička Italija dati narodnoj manjini na svom teritoriju nikakvih prava ni nikakve zaštite, jer ih ne

ITALIJANSKA VOJNA SILA V ŠTEVILKAH

Trst, julya 1939. V časopisih stalno čitamo o italijanski vojni sili, zlasti o trditvi, da Italija lahko v primeru vojne postavi na bojišče 10 milijonov dobro izvežbanih in oboroženih mož. Ker se zde morda na videz te številke nekoliko pretirane, zlasti z ozirom na razmerna majhna števila vsega prebivalstva Italije, bomo spodaj pokazali statistično, kako je Italija prišla do tega zelo visokega števila. Ako razdelimo italijansko prebivalstvo po letih v različne razrede, potem vidimo, da znaša število moških do petega leta 2, 672.272, od 6 do 13 leta 3.546.846 (od tega od 8 do 13 let 2.669.495, od 14 do 20 leta 2, 410.626 (od teh od 17 do 20 leta 1.130.712, od 21 do 55 leta 9.573.339, od 56 do 64 leta 1.409.972, nad 64 let 1.510.675.

Glavno jedro armade bi tvorili letniki od 21 do 55 leta, deloma tudi oni od 17 do 20 leta. S tem dobimo popolnoma enostavno število 10 milijonov, in več ki naj bi tvorili oboroženo silo Italije v primeru vojne. Seveda niso pri tem všete tudi njih kolonijalne čete, ki jih je Italija že deloma upeljala in organizirala v Libiji ter bez dvoma isto pripravlja tudi v Abesiniji.

Gornja števila pa vsekakor zahtevajo nekoliko kritične presoje, zlasti z ozirom na dejstvo, da tvori ta masa vojaštva, obenem tudi glavno delovno silo v zaledju, ki naj predvsem oskrbuje vojno industrijo, poljedelstvo in državno upravo. Po ugotovitvah vojaških strokovnjakov današnjega časa, bi moral imeti vsak vojak na fronti najmanj 17 ljudi v zaledju, ki bi zanj in namesto

njega opravljali delo, obenem pa oskrbovali zanj vse potrebno. Šele na ta način organizirana armada bi bila, da se izražamo v smislu fašistične terminologije, »zdrava« in država ne bi preveč trpela. Tako bi po tem stanju današnje velesile, razen morda Anglije, Amerike in Rusije, lahko postavile na bojišče le po par milijonov mož. Ker pa fašistične države že sedaj uvajajo vse svoje gospodarstvo in ostalo življenje popolnoma v vojno stanje, vsekakor gornja trditve, oz. teorija vojnih strokovnjakov za njih ne more držati. Zlasti ne za to, ker je njihov namen v bodoči vojni napadati in zmagovati in si tako z vojno pridobiti in nadoknaditi potrošene dobrine. — a.

POLDRUG MILJON POLJAKOV V NEMČIJI

Ravnatelj katoliške agencije prelat Z. Kaczynski, ki se je udeležil ljubljanskega kongresa, je med drugim v intervjuu s »Slovincem« to-le izjavil o Poljaki izven mej:

»Mi Poljaki, kakor vam je znano, hočemo živeti iz vsega srca v miru z vsemi našimi sosedi. Čeprav je za mejami republike še veliko naših bratov, samo v Nemčiji poldrug milijon, ki so brez šol in materinskega jezika v cerkvi, nočemo naših pretenzij uresničiti z brutalno silo. Toda če bomo napadeni, smo pripravljeni braniti se do zadnje kaplje krvi, kajti imamo dobro oboroženo silo in verujemo v svojo zmago. Trditi moremo namreč, da bo v primeru vojske ob ramena naših vojakov stopil tudi ves naš narod brez izjeme.«

KOROŠKI SLOVENCİ NE BODO ZAMENJANI ZA JUGOSLOVANSKE NEMCE

»Koroški Slovenec« je prinesel sledeći zanimivi poziv:

»Po deželi krožijo vesti, ki vzbujajo med ljudstvom razburjanje in nemir. Nepoklicani trdijo, da bodo Slovenci, ki so se pri zadnjem ljudskem štetju priznali k slovenski narodni družini, prisilno izseljeni in zamenjani z Nemci iz Jugoslavije, da bodo narodno-zavednim Slovincem odvzete socialne ugodnosti državnega zakona, kot podpore novoporočencem, doklade za otroke itd.

Slovenska prosvetna zveza opozarja, da po državnem zakonu in po izjavah odločilnih oblasti nihče ne sme zaradi slovenske

narodne zavednosti trpeti niti najmanjše škode stvarnega in osebnega značaja. Osebe, ki razširjajo take vznemirljive vesti, naj takoj naznanijo orožništvu. Tudi Slovenska prosvetna zveza bo razburjive izjave, ki motijo javni red in mir, takoj naznanila državnji policiji.

Z ozirom na preseljevanje Nemcev iz Južnega Tirola so se raznesle vsakovrstne govornice in ni čuda, da se širijo fantastične vesti tudi na račun Koroških Slovincem. V vezi s tem bi pa omenili vest, ki se je pojavila skupno s preselitvijo Tirolcev v Nemčijo, da namerava nemška vlada naseeliti te svoje nove podanike na južnem Koroškem.

daje niti Talijanima, koji su se »svijesni svoje mislje živih i vitalnih državnih radnika svojevrijedno odrekli toga prava«.

»Italija se čak ponosi, tvrdi Musso, svojim asimilacijskim zahtjevima te ih u neku ruku opravdava, kao što s druge strane opravdava aspiracije svojih dalmatinskih patriota, jer da su prirodne i historijske granice šire, nego su one, koje su povukli neovni ugovori«.

Nasilja nad manjinama su se kako priznaje Musso, uistinu dešavala, ali su se po njegovoj tvrdnji, kako smo rekli, vršila samo u vrijeme fašističke revolucije. »Bila su čak zdrava i odnosila su se više ili manje na sve državljane, jer su bila posljedica izvanrednog patološkog stanja talijanskog naroda, koje je poznato pod imenom »Fašizam u akciji«. »Nakon pohoda na Rim«, kaže Musso, »fašistička stranka poštiva svako individualno pravo, pa je izradila potpuni vladin nacrt, koji je uvrstio i pokušao potalijančiti manjine, a da nije time prekršila obaveze, što ih je preuzela prema Jugoslaviji.

Ta volja talijanske vlade, da vrši u punom opsegu politiku potalijančavanja drugih manjina je — kaže Musso — »posve opravdana, jer je Italija konačno definitivno stekla — osim Dalmacije — svoje granice i sad mora pospiesiti asimilaciju raznih narodnosti, koje su joj mirovnim ugovorima dodijeljene«. Musso uopće smatra da je asimilacija najbolji način za očuvanje mira, jer se tako novi manjinski elementi posvema izjednačuju s ostalim državljanima i sačuva se netaknutom suverenost države. Italija se je te metode strogo držala »Na jednoj je strani upoznavala manjinu s Italijom i budila u njoj ljubav do Italije, time, što je širila po svim selima, po svim kućama talijanski jezik i što je povećala dodir među Talijanima i drugorodnicima i konačno što je posvećivala veliku brigu materijalnom stanju kraja u kom žive Jugoslaveni. S druge strane pak uništavala je u okviru svojih mogućnosti

ŠTO KAŽU MADŽARI o preseljivanju Nijemaca iz Južnog Tirola

Budimpešta. — Preseljavanje Nijemaca iz Južnog Tirola izazvalo je u cijeloj Mađarskoj dubok dojam koji je toliko snažniji, što se radi o nasljedno naseljenim seljacima, a ne umjetno naseljenim kolonistima. U vanjsko političkom pogledu govori se o dalekosežnoj koncesiji Italiji i o jednom velikom uspihu Mussolinija. Mnogo se spominje, da je talijanska diplomacija sa naperim interesom pratila zadnjih mjesec politiku niemačkih narodnosnih grupa u Srednjoj Evropi. Kako gotovo sva mađarska pitanja leže u zoni evropske istoka to se sada ovdje nabacuje pitanje, da li će preseljenje južnih Tirolaca imati uticaja i na druge manjine u jugoistočnoj Evropi i da li će se negdje drugdje moći primijeniti ista metoda. Smatra se da ni jedna država koja dolazi u obzir, ne će sama od sebe preuzeti sličnu inicijativu, ali se može sa sigurnošću uzeti, da će neke države u buduću, ako njihove manjine stave neke zahtjeve upozoriti na primjer osovinskih država u Južnom Tirolu i nezadovoljnim manjinama preporučiti dobrovoljno seljavanje. U svakom slučaju makar pitanje Južnog Tirola ostane izolirano, u raspravama o mađarskom pravu izbilo je novi momenat. Čije se posljedice ne mogu predvidjeti.

POČEŠAJ TALIJANA U ABESINIJU NIJE OČAJAN

Kategorički demanti talijanskih listova.

Rim. — Kategorički se demantiraju tvrdnje sadržane u jednom članku pariškoga »Soira«, koji je napisao neki mladi Abesinac. U tom članku se tvrdi, da je talijanska okupacija Abesinije učvrstila osjećaj nacionalnog jedinstva Abesinaca i da su u nekim pokrajinama Abesinije, kao što su Godžam i Igrai formirane dvije abesinske vojske, od kojih je jedna uspjela, da potisne Talijane iz Gondara i da zarobe talijanskog generalnog guvernera. »Ovo su smiješne i absurde laži, dok je istina da u cijeloj Abesiniji vlada mir i disciplina i da narod nesmetano obavlja sve svoje poslove. Isto tako se pod talijanskom upravom provode veliki javni radovi, u kojima je uneseno 20.000 urođenika«. Ovih dana tvrde talijanski listovi, stavljena je u promet nova cesta Debná-Markosi, a uskoro će biti otvorena i cesta kroz Dankaliu.

sve, što je mirisalo po jugoslavenskom uplivu.

Kakav će uspjeh imati fašistička Italija od takve politike? Musso kaže, da će se jugoslavenska manjina prije ili kasnije potalijančiti; pogotovo da će nova generacija podleći »čudesnoj fašističkoj organizaciji«. Takvo riješenje pak bilo bi po njegovom mišljenju ne samo s pravnog, nego i s etičkog stajališta ispravno.

Musso nam u svojoj knjizi nije rekao ništa nova. Potvrdio nam je samo ono, što nam je iz dosadašnje prakse bilo i predbro poznato. Uprkos tome moramo mu biti zahvalni za njegovu iskrenost.

Ipak držimo da se je Musso grdno pre-

vario. Napravio je račun bez krčmara. Pitanje je naime, što kaže na to sama manjina. Izgleda da je bolje nego Musso prosudio Jugoslavena u Julijskoj Krajini Nijemac Gilbert In der Mauer, koji je u svojoj knjizi »Die Jugoslaven einst und jetzt« (II, str. 217), koja je izašla iste godine kad i Mussova rasprava, ustvrdio, da »su Talijani jugoslavenske narodnosti prema talijanskom jeziku i talijanskoj kulturi — dakle prema odnarođivanju — potpuno imuni. Tko pozna slovenskoga seljaka u dolini Soče i Hrvata u Istri, ie o tom tvrdo uvjeren«. Sva dosadašnja povijest našega naroda pod Italijom do danas govori u prilog mišljenja In der Mauera. L. Č.

8. Obiščite MARIBORSKI TEDEN

OD 5. DO 13. AVGUSTA 1939

Polovična vožnja na železnicah od 1. do 17. avgusta 1939.

VELIKA GOSPODARSKA IN KULTURNA REVIIJA

Industrija — Trgovina — Obrt — Kmetijstvo — Velika tekstilna razstava — Tujskoprometna razstava — Gostinstvo — Vinska pokušnja — Razstava narodnih vezenin — Narodopisne razstave — Jubilejna gledališka razstava — Skautska razstava — Razstava malih živali — Številne specialne razstave — Koncertne in gledališke prireditve — Sportne prireditve — Veselični park na razstavišču itd.

5.—6. avgusta festival slovenskih narodnih običajev

Obiščite Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji!
Obiščite zeleno Pohorje in sončni Kozjak!
Obiščite vinorodne Slovenske gorice!
Obiščite veseli Maribor in njegovo okolico!

Mariborski teden je najlepša prilžnost za obisk naše severne meje!

MALE VIJESTI

Italija želi isušiti Skadarsko jezero, te u tu svrhu predlaže, da sa svoje strane i Jugoslavija sudjeluje u tom velikom podvratu sa investicijom od dvije stotine milijuna dinara.

U Rimu je otvoren tečaj fašističke nauke za strance, a među učesnicima se nalaze i mnogi polaznici iz Jugoslavije. Bilo bi interesantno znati njihova imena.

Sve talijanske parfumerije moraju počevši od 1. kolovoza nositi čista talijanska nacionalna imena.

Alda Noni. Talijanka, koja je od nedavna član zagrebačke opere, gostuje od 25. srpnja do 10. kolovoza na festivalu talijanske glazbe kod Sv. Justa u Trstu.

Stalan porast deficita (gubitka) velikih dnevnika u Italiji na dnevnom je redu. Tako poznati dnevnik »Giornale d'Italia« bilježi u prošloj godini gubitak od 1,37 milijuna lira. Isto se tako u deficitu nalazi dnevnik »Tribuna«. »Stampa« i mnogi drugi listovi.

»Kulturbund« (njem. nacionalistička organizacija) u Jugoslaviji naredio je svojim članovima, da svaki bračni par mora roditi najmanje četiri djeteta, a za one, koji ne rode, raspisuje se namet u korist Kulturbunda!

Ljetni tečaj talijanskoga jezika u Zagrebu priređuje Društvo prijatelja talijanske knjižice. Tečajeva drži J. Jernej, knjižničar talijanskog odjela Romanskog seminara na Sveučilištu u Zagrebu.

Italija kupuje duhan u Jugoslaviji i, glasom sporazuma sa Upravom državnih monopola, preuzimati će godišnje 500.000 kg. duhana.

»Narodni list« u Pragu zabranjeni su na 3 dana, jer su objavili članak pod naslovom »Govorite češki«.

Izbori na Malti završeni su pobjedom anglofilske stranke, koja je dobila 7 članova u novom državnom vijeću. Italofilska stranka dobila je samo 3 člana.

Kolonizacija Libije napreduje, jer će uz 20.000 seljaka iz prošle godine krenuti i ove godine u septembru daljih 20 hiljada talijanskih seljaka u već dovršena nova velika naselja na afričkoj obali. Ovih dvadeset tisuća novih emigranata, većinom Sicilijanaca, pridružit će se u Africi onim dvama desetcima tisuća kolonista, što su otišli iz Italije prije nekoliko mjeseci. Ti »kolonisti«, koji odmah poslije svoga odlaska podpadaju pod strogu vojničku disciplinu, u stvari su vojnici... Da bi se među njima održao ratnički duh, Radio-Tripoli daje emisije, osobito nedjeljom ujutro, koje su mnogo žešće nego li obična propaganda talijanskog radija.

Kolonizacija u Sudetima provesti će se tako, da na zemljišta čeških kolonista dođu njemačkih seljaci iz Mecklenburga.

Izradjen je nacrt o preseljenju češkog naroda. U prvom će se redu preseliti 1.750.000 Čeha iz praške, plzanske i moravsko-ostavske oblasti. Iz ovih krajeva odseliti će Česi u Njemačku. Iz spomenutih pokrajina dolazi 750.000 Čeha, a jedan milijun iz drugih; 300.000 Čeha biti će nastanjeno u području ugljenokopa u Poruhru, 250.000 kod cestogradnja, a 200.000 u poljodjelstvu. Za ostale će se naći drugi poslovi. Češke radnike slijediti će njihove obitelji.

Željeznička veza preko Jadrana. Talijanski listovi javljaju, da je uprava talijanskih željeznica izradila plan o gradnji željezničkog trajekta između Barija i albanske obale. Ovaj trajekt omogućio bi željezničku vezu preko Jadranskog mora sa Albanijom, a ujedno prevoz putničkog i teretnog automobilskeg prometa.

Italija i Libija imaju 44.300.000 stanovnika. Službene novine donose, da je na temelju posljednjeg popisa u Italiji i Libiji 30. lipnja bilo 44.400.000 stanovnika.

Poskupljenje šećera na Rijeci. U slobodnoj zoni Rijeke zavlada je nestašica šećera i trgovci dobivaju samo jednu trećinu prijašnjih kontingenata. Uslijed toga je šećer u detaljnoj trgovini poskupio i to za 80 centisima, od 2.05 na 2.85 lira.

Izvoz umetne svile iz Italije se je letos silno dvignul. Italija je letos u prvih petih mjesecih izvozila 11.351.603 kg, lani u istem času pa le 6.559.173 kg umetne svile. Ta dvig je pač razumljiv že vsled tega, ker ljudje nimajo več toliko denarja, da bi kupovali drage pristne izdelke.

Prodaja turističnih lir je začasno ukinul »Putnika«, ker je bilo popolnoma izkorišćeno dobroimetje, ki je bilo došle v Rimu v ta namen na razpolago. Ta ukrep je menda že razveljavljen in se turistične lire zopet dobe. Iz tega je razvidno kako mnogo potujejo sedaj naši ljudje preko meje, saj je bil že v sredi sezone izrabljen ves kredit določen v ta namen. Čudno je le to, da hodijo drugi občudovat naše kraje, mi pa drugam kakor, da bi svoje res tako dobro poznali. Zgleda, da svojega ne znamo še dovolj ceniti. Poleg tega pa razmetavamo svoje premoženje drugod. Zanimivo je v tem oziru poročilo beogradske policije, po katerem je bilo letos v njenem području izdanih do sedaj nad 14.000 dovoljenja za potovanje v inozemstvo, to je trikrat več kot lani u istem času.

Tr rodnoy kruja

POSTAVLJANJA I PREMJEŠTANJA SVEĆENIKA U TRŠČANSKO-KOPARSKOJ BISKUPIJI

Trst. — Tršćanski biskup Santin zaređio je u katedrali Sv. Justa 7 novih svećenika. Od ovih je postavio Petra Fondu, rodom iz Pirana u Škedenj, Ivana Tapazina, rodom iz Trsta u Pićan, Ivana Albanese rodom iz Buja isto u Pićan. Ivana Sofića iz Pazina u Novigrad (Cittanovu), Klementa Barkovića, rodom iz Brseca u Buzet, Franju Zlobeca iz Avbera u Postojnu.

Premješteni su: Josip Sossa iz Pazina u Karkauca, Mario Kocić iz Izule u Sušnjevicu, Franjo Bonifacio iz Cittanove u Grdoše, Anton Orzan iz Umaga u Račice, Ferdinand Senchi iz Draguča u Kršan sa vođenjem istodobno i župe Kozljak, Ernest Bele, iz Buzeta u Movraža, Mihail Planinšek iz Movraža u Suhorje na Krasu, Rudolf Barbis iz Suhorja u Černicu, Franjo Koritnik iz Postojne u Vatovlje, Henrik Minatori, brat župnika u Sv. Ivanu u Trstu prelazi iz riječke biskupije, iz Voloskoga u Draguč i Grimaldu, Attilio Delise iz Škedenja u Pazin, Felice Stefani (Stefanić) iz Sv. Ivana u Trstu u Sovinjak, Leopold Latin iz Karkauca u bolnicu u Trst.

TEŽAK PAD DJEČAKA

Gorica. — Stanislav Mikolin iz Dobrovo popeo se na trešnju da nabere trešanja, ali je pritom tako nezgodno stao, da je pao sa stabla na šiljasti kolac, koji mu je probio pluća. Dječak je odvezen u bolnicu u Goricu, i sumnja se da će ostati na životu.

DOBIO DVANAESTOG SINA

Krnica. — Antunu Šegoti iz Krnice rodio se dvanaesti sin. Pri krštenju kumovao mu je puljski prefekt, koji mu je podijelio i nagradu. Segota ima sada 40 godina.

RADNIK SMRTNO STRADAO

Pazin. — Desetak kilometara od Motovuna, kraj sela Škropeti dogodila se ovih dana teška prometna nesreća. 19-godišnji Ivan Divjak sin Petrov, vozio se na biciklu oko 7 sati u jutro na posao. On radi na vodovodu, koji se sada izgrađuje. Na jednom zaokretu sukobio se s motociklom, kojim je upravljao neki Ivan Paris. Sudar je bio strašan. Guvernal bicikla zarinuo se u jednoj Divjaku u trbuh i on je nakon nekoliko časaka izdahnuo. Ustanovljeno je, da je bio strašan. Guvernal bicikla zarinuo se u jednoj Divjaku u trbuh i on je nakon nekoliko časaka izdahnuo. Ustanovljeno je, da je bio strašan. Guvernal bicikla zarinuo se u jednoj Divjaku u trbuh i on je nakon nekoliko časaka izdahnuo.

ŽELJEZNIČKA VEZA S ROVINJEM

Kanfanar. — Veza Kanfanara s Rovinjom bila je dosada veoma loša i nezgodna. Od 20. pr. mj. uvedena je trokratna dnevna veza.

DOBIO DVOJKE I NAGRADU

Kopar. — Stanislavu Pavlici rodili se dvojci, pa mu je puljski prefekt doznačio nagradu od 600 lira.

ZAJMOVI MLADENCIMA

Pula. — Pokrajinski odbor u Puli zaključio je da od 1. srpnja poveća svotu zajmova, koji će biti podijeljeni mladencima. Predviđena su 302 zajma u ukupnom iznosu od 463.000 lira.

SLABE VEZE LOŠINJA S KOPNOM

Lošinj Mali. — Parobrodarske veze Lošinja s kopnom veoma su loše. Sredinom juna stupio je na snagu novi ljetni vozni red društva »Fiumana«, koji nije nikoga zadovoljio. Isto je tako i »Adriatica« izmijenila neke svoje pruge, što je izazvalo veliko nezadovoljstvo, jer dolazak i odlazak parobroda za Zadar, Pulu i Trst, pada u najnezgodnije vrijeme, u 2 sata u noći.

Kako je Lošinj klimatsko lječilište, koje reflektira na strance, postoji bojazan, da će zbog inkomoditeta parobrodarskih veza i ono malo stranaca izostati.

VELIKA KIŠA U LIBURNIJI

Opatija. — Posljednjih dana, nakon dulje suše pala je po cijeloj istočnoj Istri obilata kiša. — Zrak je sad malo svježiji, jer je bilo zadnjih dana zaista neizdrživo vruće.

DJEČJA ŠALA UZROK TEŠKE NESREĆE

Labin. — Osamgodišnji Vice Bužolin nalazio se s drugom djecom na mostu visokom oko 2 i pol metra. Jedan od njegovih malih prijatelja u šali ga je gurnuo, a mali se Bužolin srušio i teško se ranio. Odvezen je u puljsku bolnicu u teškom stanju.

SLOVENSKO PETJE JE PREPOVEDANO

23. jula t. l. je bil kakor običajno cerkveni praznik v Hrušici v Brkinih. Ob tej priliki so se zbrali domači fantje v gostilni in peli slovenske pesmi. To pa ni bilo karabinjerskemu brigadirju po volji. Planil je v gostilno in vec fantov, ki so peli, oklofotal, vse to seveda v znamenju prijateljstva.

UMRO OD KAPI

Medulin. — Prije par dana otjerao je stari 72-godišnji Ive Radošević stado ovaca na pašu. Oko podne trebao se je vratiti kući, no kako ga dugo nije bilo otputila se njegova žena da ga potraži. Kad je došla do mjesta zvanog »Vrhe«, našla je muža, ali mrtvog. Lako je zamisliti, kako je grozno bilo njezino iznenađenje. Obavještene su odmah vlasti, pa je na lice mjesta otišla komisija, koja je ustanovila, da je starac umro od kapi, par sati prije nego što je nađen.

FAŠISTIČKA PRIREDBA U MEDULINU

Medulin. — U nedjelju 30. pr. mj. priredio je ovdješnji fašio zabavu sa plesom. Program se je sastojao iz pjevačkih i glazbenih nastupa, te gimnastičkih vježba. Iako je ulaznica iznosila samo 50 centezima po osobi, priredba je bila vrlo mizerno posjećena.

NOVI ZAKON O LOVU

Pula. — »Gazzeta Ufficiale« od 25. srpnja donijela je tekst zakona za zaštitu divljači i uredbu o lovu. Trst, Pula, Zadar, Gorica, Rijeka i Udine tvore jedno lovno okružje. — Zakon stupa na snagu istom 1. siječnja 1940.

KARAKTERISTIKE I CIJENE NOVOG BRAŠNA

Pula. — Na temelju zaključka žitne korporacije u Rimu obavijestilo je Ministarstvo za Korporacije sve prefekte pojedinih pokrajina, da počevši od 1. kolovoza o. g. mlinovi ne će smjeti proizvoditi za prodaju nego samo jedan tip brašna za kruh. To brašno smije sadržavati: vlage do najviše 14%, celuloze 0.30%, pepela 0.78%, posija 9.5%. Cijene tom brašnu kreću se prema pojedinim pokrajinama, u jednoj su pokrajini niže, u drugoj više, a kreću se od 187 do 194 lira po kvintalu.

ARETACIJA V VOJŠCICI

Pred kratkim je bila u Vojšćici na Krasu raztrgana italijanska zastava. Kot osumljence so aretirali tri domaće fante: Zavatlala, Ferfoljo in Antonca, ter jih prepeljali v Rim, kjer jih bo sodil posebni fašistični tribunal.

VESLAČKA UTAKMICA U ZADRU

Susret Italije, Njemačke i Jugoslavije

Trst. — »Piccolo« javlja, da će se 25. 26. i 27. kolovoza održati u Zadru internacionalna natjecanja veslača iz Italije, Njemačke i Jugoslavije.

Organizacioni odbor koji suradjuje sa generalnim ravnateljstvom trgovačke mornarice dao je u brodogradilištu Žeravšek u Trstu izgraditi osam novih čamaca.

Obzirom na to što su to međunarodna natjecanja »Piccolo« se nada, da će doći u Zadar šef njemačke organizacije »Kraft durch Freude« Dr. Ley i predsjednik »Jugorasa« iz Beograda.

NEPRILIKE ŽUPNIKA U SAVUDRIJI

Kopar. — Pred tribunalom u Kopru završen je prije par dana proces, koji traje još od 1937. Župnika u Savudriji (Salvare) tužio je brigadir karabinjera zbog kojekakvih navodno nečudorednih čina. Koparski tribunal osudio je 1938. župnika Golfetta na 2 godine i 11 mjeseci zatvora, ali ga je apelacioni sud u Trstu oslobodio.

Sada je župnik tužio brigadira zbog klevete i ovih dana je održan proces u Kopru. Koparski tribunal je oslobodio brigadira. Sad je u Savudriji, gdje je taj proces bio izazvao strašnu buru, opet mir. Oslobodien je župnik, jer da nije bio kriv, a oslobodien te i brigadir, jer da nije klevetao. Vuk sit, a koza cijela.

ŽIČNA ŽELEZNICA NA SV. GORO

Odhodna postaja v Soški dolini in dohodna na vrhu hriba sta že skoraj dokončani. Tudi 18 m visoki steber, ki stoji v sredini med obema postajališčema in bo oporišče za prevozno žico, bo skoro izgrajen. Zaradi teh del bi železnica lahko iztekla v začetku avgusta, kakor je bilo določeno. Če bomo v zamudi, je vzrok v prepozni dobavi štirih motorjev (na vsaki postaji bosta dva: eden na bencin, drugi na nafto) — in drugega tozadevnega materiala. Proga je dolga 2 km. Za prevoz občinstva bosta na razpolago dva voza-kabini ki bosta lahko sprejeli vsaka po 25 potnikov. Vožnja v eno smer bo trajala 4 minute. Železnica bo tekla v glavnem v višini okrog 20 m, vendar bo dosegla tudi višino nad 50 m. Žica, po kateri bosta brzela prevozna vagončka, bo imela v premeru 4.5 mm debeline.

AJDOVŠČINA

Naš običajni vsakoletni cerkveni praznik, ki je bil vedno združen z mogočno procesijo z Najsvejšim, je bil letos v žalost velike večine našega ljudstva izmaličen. Imeli smo dva dni javni ples na našem trgu. Po odredbi škofovske konference v Benetkah se v takih primerih ne smejo vršiti zunanje cerkvene svečanosti — procesije in tudi pri vseh drugih pobožnostih odpade slovesnost. »Bog se je moral umakniti hudiču«, je rekel neki očanec.

DROBIŽ

— Boršt. — Rešilna postaja je prepeljala v bolnišnico 55-letnega Antona Kosmača že v agoniji. Zdravnici su ugotovili, da ima težak tetanus. Z majhno ranom, ki mu jo je napravil šipkov trn, si je zastrupil kri. Njegovo stanje je brezupno.

— Trst. — Klemenčić Bruno iz Ljubljane je prijavil tržaški policiji tatvino, ki se je zgodila u kratkem času, ko je bil u neki trgovini. Odnegli so mu dva velika kovčega u katerih so bile obleke in perilo u vrednosti 3.000 lir.

— Trst. — Umrli so: Merlak vd., Kolman Alice 76 let, Kovan Anton 76, Pregelj Julij 59, Hvala por., Zalko Tereza 40, Hrovatin Gregor 68, Cvijetiša Nikola 49, Jehnič Marko 66, Mekuž vd., Krivec Tereza 82, Piščan vd., Taučar Josipina 94, Primožič vd., Fregarc Marija 73.

— Trst. — S prvega nadstropja je padla na pločnik 30-letna služkinja Pavla Slama. Pri padcu si je baje zlomila hrbtenico. Njeno stanje je nevarno, vendar pa upajo, da jo bodo rešili.

— Gorica. — Tudi letos pripravljajo veliko svečanost za tako imenovano »odrešitev Gorice« dne 8 avgusta, u spomin na zavzetje Gorice po Italijanih leta 1917. Za proslavo velja polovična vojna na železnicah.

— Barkovlje pri Trstu. — Tat je obiskal Skopinčevo vilo, ko pa je stikal za denarijem, ga je služkinja pravčasno otkrila. Ugotovili so, da ni ničesar otkrili.

— Šapifane. — Preteklega tedna so istrski milicijnici imeli velike manevre na Krasu. Z njimi su sodelovali tudi vojnici 73. pešpolka iz Trsta.

— Trst. — Iznana je bila u rojstni kraj Emilia Poprata iz Karnije. — Oblasti su aretirale 62-letnoga Ivana Peroniča, ki bo moral odsediti 3 mesece zaradi pijanstva.

— Gorica. — Električna družba lulijske Benečije je znižala ceno kwh za 15 cent družinam s številnim otroki ter hoće na ta način pomagati državi pri demografski bitki.

— Škocijan. — V neko brezno pri Škocijanu je padel tržaški dijak 17-letni Ezio Tosi. Dobit je številne poškodbe zaradi katerih bo ostal 4 tedne u bolnišnici.

— Idrija. — Italijanski prestolonaslednik Humbert je obiskal na svojem inspekcijskem potovanju tudi Idrijo. Priredili su mu svečan prijem.

— Trst. — 750.00 potnikov je imelo autobusno društvo u preteklem letu na svojih 19 linijah.

— Podgora pri Gorici. — Po daljšem bolehanju je u visoki starosti 80 let umrla Terezija Klančič, žena pok. Antona Klančiča, dolgoletnoga župana podgorskega in goriškega deželnege odbornika, ki je pred leti tudi umrl. Naj ji bo lahka domaća zemlja!

— Italijanski državni dugovi znašajo sedaj približno 150 milijard lir proti 91 milijardam u letu 1927. — V primeru s predloženim so se ti dugovi povećali za 59%.

TRST — SREDIŠĆE ZA IZVOZ KOSTANJA

Finančni ministar je določil, da se bo morala trgovina s kostanjem izvrševati pod kontrolu. Za Benečijo je ministar določil, da bosta kontrolna centra za izvoz Trst in Verona.

— Pittsburgh. — Tu je jula umrl Alojz Hlad, star 59 let u doma s Planine pri Vipavi. Zapušća ženo in brata.

Incidenti z italijanskimi koloni

Kakor znano, je u zadnjih letih italijanska vlada začela sistematično naseljivati po slovenskih krajih Goriške italijanske koloniste.

V ta namen spravljajo razni italijanski denarni zavodi in davčni izterjevalci posetva slovenskih kmetov na dražbo in na teh po ceni kupljenih posestvih naseljuje potom Ente per la rinascita agraria delle Tre Venezie italijanske koloniste, z zamenom, da etniško »bonificiraju« deželo. Med temi koloni in domaćim prebivalstvom je že čestokrat prišlo u konfliktu. Tako sta bila u drugi polovici jula dva mladeniča iz šmarji pri Rihemberku obsojena na zaporno kazen, češ da sta žalila nekoga takega italijanskega kolona in ga posljalja u Italijo. Zaradi podobnoga prestopka sta bila aretirana tudi dva fanta iz Tevč.

NOV KLASIČNI LICEJ V POSTOJNI

Postojna je pred nekaj leti dobila petrazredno gimnazijo, seveda italijansko. Sedaj pa je bilo določeno, da se ta gimnazija dopolni s triletnim klasičnim licejem, tako da bo imela odslej popolno italijansko klasično gimnaziju, ki bo nosila ime »Giosue Carducci«.

VIJESTI IZ DOMOVINE

PROSLAVA 20-GODIŠNJICE BORBA U KORUŠKOJ

Ljubljana. — U Ljubljani je proslavljena 20-godišnjica borba u Koruškoj. U okviru proslave otkrivena je spomen-ploča na kući, u kojoj je bila osnovana »Celjska legija«. Govorili su medju ostalim dr. Mejak, Viktor Andrejka, umirovljeni pukovnik, predsjednik celjske legije, Janko Župan, izaslanik rezervnih oficira iz Zagreba i Janko Gačnik u ime lanova legije.

ZABRANJENO TURISTIČKO PRELAŽENJE JUGOSLAV. GRANICE

Njemački alpinistički referent u Koruškoj, obavijestio je sva zainteresovana sportska društva i kompetentne vlasti, da je prekoračenje jugoslavenske državne granice na planinama zabranjeno. Granica se smije preći samo sa putničkom na na željeznica i cestama (Podkoren, Ljubelj, Jezersko-zid.) Na planinskim putevima i uopće na gorama prelaz državne granice svakome je zabranjen. (»Koroški Slovenec«).

PRITOŽBE OBMEJNJIH TRGOVCEV

Ugodna prodaja moke u Italiji

Ob meji, julija 1939. — Neki trgovci iz obmejnega kraja poroča sledeće: V zadnjem času je zelo oživela prodaja moke u Italijo in to po zelo ugodnih cenah. Italijanske obmejne oblasti tej trgovini tudi ne delajo nikakih ovir. — Tako bi jaz lahko vsak mesec prodal po nekaj vagonov moke preko meje. V tem pa je nastopila druga ovira. Po predpisih organov finančne kontrole moramo voditi posebno evidenco in vanjo vpisati vsako liro, ki jo prejmemo za prodano moko. Lire smemo potem vnovčiti v naš denar samo pri oblaščenem denarnem zavodu, ki pa nam plača za liro le din 1.60. V svobodnem prometu pa beleži lira do din 2.— Seveda moramo moko zaračunati dražje, s čimer pa nismo več konkurenčni in prične se tihotapstvo moke in denarja. Tako imajo škodo trgovci, ki ne morejo trgovati in pa država, ker se vtihotapljena lira dražje prodaja v svobodnem prometu. Trgovci zato upravičeno zahtevajo določitev višje valute za liro obmejnih trgovcem in da se tako zaščiti njih in prepreči tihotapstvo. Sploh bi morali polagati na naše obmejne kraje, katerim je zaprt razvoj v eno smer, malo več pozornosti.

Popis živine v Albaniji. Italijanske okupacijske oblasti so pričele že takoj v začetku po zasedbi Albanije izvajati razne reforme in sklepe, zlasti v kolikor se tičejo gospodarske moči zasedene države. Predvsem hočejo sestaviti nekako statistiko »albanskega inventarja«. Tako je bilo po zadnjih podatkih koncem lanskega leta v Albaniji 54.000 konj, 44.000 mezo gov in oslov, 380.000 goved in 17.440 svinj, dočim je imel ovac 1.280.000. To so prvi podatki, ki jih je zbrala komisija, za sastavo »albanskega inventarja«.

LANIŠČE

KRAJ — LJUDI — NOŠNJA

Lanišče, glavni grad Čičarije, kako ga mnogi zovu leži usred Čičarije, između Učke i Zbevnice.

Plodne zemlje ima malo, kraj je krševit, većinom su pašnjaci i šume. Pod selom ima nešto polja, na kojima uspijeva uglavnom pšenica, ječam, ovas, grah, krumpir i kukuruz. Kad dolaziš iz daleka čini selo na te lijep utisak, jer su kuće sve bijele. U selu se nalazi župni ured, škola i žandarmerijska odnosno karabinierska stanica. Nasred sela, iza crkve na trgu pod lipom, nalazi se vodovod, koji je doveden cijevima ispod brda koje leži visoko nad selom s lijeve strane.

Pod župu Lanišće spadaju sela Podgaće, Prapoće, Račjavas i Brgradac. Trstenik i Rašpor, koji su nekada također spadali pod Lanišće danas spadaju pod Slum.

Izuzev 3—4 kuće, koje su pokrivene slamom, sve su ostale kuće pokrivene crijepom. S Lanišćem graniče Podgaće, Račjavas i Brgradac, dok su Vele Mune, Žejane, bivša Kastavska i Veprinačka šuma nešto dalje. S donje strane Lanišću nalaze se Semeće i Ročko Polje.

Ispod polja ide kras uzbrdo, a onda se u obliku visoravni proteže prema donjoj Istri. Imena i nazivi krajeva su svi odreda hrvatski: Devnice (s malim obzidanim dolčićima) Strolihov duv, Poli Gabriće, Podoresce, Podmlake, Gabrovića, Počivala, Zavrh, Rokovi dolci, Brekovac, Stefanoc, Kunska staja, Gradična, Obešenik, Pod Klance.

Lanišću s desna nalaze se: Mlake, Jesenje. U Jesenjima su ovi nazivi: Bač, Gorice, Kute, Bljušnjak, Na komušćini, Poli vročić, Velika glava, Sred Jesenja, Škavница, Slepčić, Jelenjak, Pod bernico. Sve su to travnjaci i pašnjaci.

Prema Brgradu je pašnjak Ravne, a na lijevo Krasce i Podgrad, Pod debelo sten, Vurholj, Škrobarova voda. Tu je izvor vode, koja je dovedena u selo.

Iznad sela, Za stenami, nalazi se na stijenju velika rupa, a pred rupom zid. visok nekih 20 metara, s prozorima. Narod taj dio zove Židna hišica. Priča se da su u staro vrijeme došli na Debeli vrh neki Židovi, koji su se tamo htjeli na-

O NAŠI PROPAGANDI

Smo sredi poletja, ko ljudje najbolj potu-juje. Jugoslavijo obiskujejo radi njenih naravnih krasot, radi njene pestrosti in pa ne nazadnje radi cenega življenja mnogi tujci — člani velikih narodov in med njimi tudi vidni predstavniki javnega življenja. Po Jugoslaviji potuje večja skupina ameriške, angleške in francoske mladine, v Mariboru biva na angleškem tečaju večja skupina Angležev in bogve koliko je skupin in skupinic Poljakov, Bolgarov in pripadnikov drugih narodov, ki bi bili posebno zdaj dostopni za našo propagando. Znan nam je idealizem posameznih naših emigrantov in smo zato prepričani, da se je marsikaj podvzelo v tej smeri, a priznajmo si, da smo premalo napravili, da ni bila naša propaganda sistematična, da bi bilo treba vse sporadične napore koordinirati.

Tukajšnji naši bratje obiskujejo v skupinah ali posamezno Italijo in potujejo skozi Julijsko Krajino ali pa potujejo celo z namenom, da obiščejo naše kraje. Ali smo jih pripravili na tako pot? Ali smo jim predložili prilike, ki tam vladajo, da bodo pravilno razumeli življenje tamošnjih naših ljudi in jih ne bo zunanji videz prevaril? Danes je res težko v tej smeri delati, a mi nismo napravili v polni meri svoje dolžnosti, ko je bilo lažje to izvršiti in tudi danes ne napravimo tega, kar bi mogli.

Svoje domače kraje obiskujejo tudi mnogi emigranti katerim je to omogočeno, in pa njihovi otroci, med katerimi so tudi taki, ki zemlje svojih roditeljev niso nikdar videli. O tem vprašanju smo že govorili na tem mestu v članku »Preglejte

nas, preštejte nas...« Ali so ti naši emigranti pripravljeni na tak obisk? Ali mladina pozna navade, prilike in narečje naših ljudi doma?

Prijatelj M. Fabijan me je pred kratkim v »Istri« »napadel«, češ da mislim, da bi se dalo vse to vzgojno in propagandno delo izvršiti z lahkoto. Jaz sem mu za ta napad resnično hvaležen, kakor vsakemu drugemu, ker ti napadi kažejo zanimanje za to važno delo. Prav ima prijatelj Fabijan: Zbirati je treba material, ga razmnoževati in širiti med našimi društvi, ki morajo poskrbeti, da ga na primeren način podajo domačinom in tujcem.

Centri, kjer »naše inteligence kar mr-goli« bi morali staviti potreben material na razpologo podeželskim društvom. V krajih, kjer biva samo malo emigrantov, bi se morala ustanoviti zaupništva, ki bi bila v posebno tesnih stikih z najbližjim emigrantskim društvom oz. z Org. prop. odsekom.

Ko je pred leti »Družba Sv. Cirila in Metoda« v Ljubljani pripravljala svojo razstavo, je hotel Organizatorno-propagandni odsek pripraviti slike in grafikone za »Potujočo razstavo Julijske Krajine«, ker bi tako manj stalo. Tedaj ni bilo za to važno delo denarja. Ali se še do danes ni našel denar za uresničenje tega načrta?

Delajmo na tem, da povežemo vse naše emigrante, ki bivajo raztreseni po širnem svetu. Naj ne bo nobena žrtev pri zasledovanju tega cilja pretežka, ker edino utrjena, prepričana emigracija je zmožna propagiranja naše ideje.

J. V., Maribor.

VZROKI NEUSPEHOV PODEŽELSKIH DRUŠTEV

Vsak neuspeh ima svoj vzrok. V mojem zadnjem članku sem omenil, da naša podeželska društva nimajo ne materijala, niti ljudi in da smo temu mrtvilo krivi sami in naše organizacije. Torej Zveza, ker organizacije tvorijo Zvezo. To je prvi vzrok.

Drugi vzrok neuspehov pa leži v društvenih odborih. Vsak emigrant, ki se udeležuje v društvih dobre ve, kakšne težave ima društvo z najmanjšo prireditvijo, posebno tam, kjer ni ljudi in kjer vse delo visi na eni ali dveh osebah. Morda bo kdo rekel, da je to nemogoče, ko pa vendar vsako društvo ima vsaj 30-50 članov, če ne več. Kdor tako misli, nima prav, in tako misli tisti, ki ni sodeloval v podeželskih društvih. Ako ima društvo 30-50 članov, so ti v večini le na papirju in ne plačajo vsi niti članarine, a kaj šele da bi pri društvu sodelovali. A koliko je neorganiziranih, ki jih zbiramo že 20 let in jih še nismo in jih tudi ne bomo zbrali.

Vendar ni to vzrok, da vržemo puško v koruzo in prekrizamo roke, temveč poglejmo resnici v oči in priznajmo da smo do sedaj vendarle pogrešno delali.

Marsikakšen predsednik, tajnik ali blagajnik ni na svojem mestu to je svojji vlogi ni kos. Pa ni čuda, saj se večkrat na občem zboru na vso moč poedincina sili, da sprejme vlogo. To je zelo napaden postopek, ki se ga moramo pod vsako ceno otresti. Sedaj so te tri funkcije pri društvu glavne, razen prosvetarja, ki je in bo po mojem mnenju, društvu najpotrebnejši.

V društvu je kakor pri podjetju. Če je vodstvo dobro, podjetje napreduje, če ne, je pa tako kakor je v naših društvih, ki počasi ali sigurno gredo navzdol in je že zadnji čas, da ta naš voz zaustavimo.

Ako torej gledamo to delo naših podeželskih društev vidimo, da je »deficit« na vseh koncih in krajih. In da li naj, ostanemo pri »deficitu« in se po-

čas naučimo na njega? Ne! Zato nismo prešli v Jugoslavijo! Mi ne smemo kloniti. Mi moramo začeti z nova.

Od organiziranja društev, odborov, odsekov in posebno mladinskih odsekov, katerim moramo posvetiti posebno pažnjo, pa vse naprej, mora v naših društvih zaveti novi duh in nov način dela, ki naj pokaže vidne uspehe.

Da! Kako pa naj delamo, če nas je malo in nimamo sposobnih ljudi? bo kdo vprašal.

Čisto enostavno!

Ako je Zveza priredila že toliko teh tečajev in vsakovrstnih in če že imamo kar dva organ. propag. odseka, ki sedaj še manj delata kot prej, ko je bil samo eden, (g. urednik! To morate napisati) potem mislim, da ne bo težko sklicati enega ali več sestankov s predavanji o samem načinu dela v društvih. Tudi bi bilo zelo koristno, če bi se napravilo enoten društveni pravilnik s primeri dela, a še posebej v obliku predavanj pošiljati društvom inštrukcije za vse funkcije v društvu. Seveda mora to biti edinstveno za vsa društva včlanjena v Zvezi. Na ta način bomo že v teku enega leta imeli lep kader novih sposobnih in pridnih delavcev. In če bomo imeli še prosvetni odsek, ki bo imel, kakor sem že v mojem prejšnjem članku omenil, v zalogi igre, pesmi, predavanja itd. bo v naših društvih oživelo kot v čebelnjaku in članstvo bo v porastu. In se ne bo več zgodilo, da novoizvoljeni načelnik odseka ne bo vedel zakaj sploh njegov odsek obstoja in ne bo predlagal že na drugi odborci seji, da se njegov odsek razpusti.

Ostali bi samo še en vzrok. Sicer ga težko napišem, ker je tudi to vzrok, ga moram omeniti, čeravno na kratko. Medsebojni spori o društvih. Ti se ne bi dogajali, če bi vsak tak sporaš pomislil na slovo od rojstne hiše in če bi se spomnil zakaj je prišel v Jugoslavijo. Ako bi taki razgreti borci pomislili na gornje, bi svojo borbenost pustili za druge čase ko bo bolj potrebna borbenost.

Ne mislim seveda s tem nikomur ničesar očitati, ker dobro vem, da očitane ne bi prav nič pomoglo, temveč ravno nasprotno. Želel sem samo iskreno povedati, kar čutim z vročo željo, da bi ta moja tri članka našla pri zavedenih podeželskih emigrantih in tudi pri Zvezi odmev. — M. Fabijan.

OGRANIČENA UPOTREBA ŽELJEZA U ITALIJI

Stupila je na snagu odredba o ogran-čenoj upotrebi željeza. Zabranjena je upotreba željeza za postavljanje ograda, koja ne smije biti izrađena od drugoga materijala već od drveta, pruča, betona, kamena. itd. Isto tako zabranjena je upotreba bodljikave žice. Predviđene su stroge kazne za sve one koji prekrše ovu naredbu.

pele. Starije žene nose škrupe, t. j. pa-puče od sukna podšivene svinjskom ko-žom. Benevreke su u muškaraca već po-svema napuštene.

Mnogim starijima, koji već davno ni-jesu bili u svom rodnom kraju osvježat

će se ovime poneke uspomene, a mladi-ćima će ovo biti kao neki dokumentat.

To je i razlog, što sam ovih neko-liko redaka, u savezu sa svojedobnim pozivom uredništva napisao.

Matko Šverko, Maribor.

K DESETLETNICI „NAŠEGA RODA“

(Konec)

Poleg vsebinske pestrosti in izbra-nosti lista, s katerimi je znal prikleniti nase tako širok krog vnetih čitateljev pa je njegovo razširjenost omogočila tudi nizka naročnina, saj stane letnik »Našega roda« s štirimi knjigami M. M. skupaj komaj 22.50 din in še to pla-čljivo v desetih obrokih, tako da je de-jansko omogočena naročnina tudi si-romašnim učencem.

Od ustanovitve do 1. 1931. je »Naš rod« izhajal v osmih številkah, od tedaj dalje pa devetkrat na leto. Tedaj se je tudi knjižnica M. M. združila z »Našim rodom« pod uredništvom Josipa Ribičića.

Ribičiću vsi brez razlike priznavajo veliko pisateljsko zmožnost in visoko umetniško in vzgojno vrednost njego-vih del. »Naš rod« je stalno predmet velike pozornosti vseh naših umetniš-kih krogov in ob raznih prilikah mu vsi listi posvečajo dolge članke. Glede mladinskega slovstva se pri nas pišejo obširne polemike, s katerimi skušajo rešiti vprašanje mladinske vzgoje. Pre-mnogokrat je bilo v teh polemikah omenjeno tudi Ribičićovo delo. Tako je bila pred leti organizirana obširna an-keta po raznih listih, ki naj bi ugotovi-la, če naj dosedanja oblika »Našega roda« ostane ali naj se spremeni v mlad. časopis. Kot urednik, dober pe-dagog in poznavalec otroškega sveta je tedaj J. Ribičić v razgovoru z A. Širo-kom dejal: »Ne verjamem, da bi bilo to mogoče. Samo povej mi, za kateri raz-red naj bi se izdajal ta list. Za vse? Vidiš, da je smešno... Anketa, izve-dena po učiteljih med naročniki ob poskusni izdaji takega časopisa, je dala Ribičiću prav. Do 90 odstotkov mladih čitateljev se je izjavilo proti taki novo-tarji. List je tudi vnaprej ostal tak kot ga je zamislil J. Ribičić in vsaj za sedaj ni človeka, ki bi ga mogel nado-

mestiti, ali praktično pokazati uspeš-nejšo pot na tem področju.

Pri listu je letno sodelovalo okrog 100 literatov in 20 ilustratorjev, med kateri-mi so častno zastopani naši rojaki. Naj poleg urednika Ribičića in tajnika M. M. Alberta široka navedemo še nekatere: Bevk France, Cerkvenik Angelo, Al. Gradnik Vlado Klemenčič, Karlo Kojančič, Kosovel, Joža Lovrenčič, Bog. Magajna, Zdravko Ocvirk, Jože Pahor, Pastuškin, Ivan Pregelj, Ksenija Prunko-va, Janko Samec, Sirk Albert, Karel Ši-rok, Utva, Narte Velikonja, Venceslav Winkler in drugi. Med ilustratorji pa M. Bambič, A. Bucik, A. Černi, B. Jakac, Fr. Pavlovec, N. Pirnat, K. Prunkova, A. Sirk i. dr.

Mladinska Matica na najboljši način rešuje problem mladinskega leposlovja in je na tem polju od svoje ustanovitve do danes opravila ogromno delo, ki je najbolj razvidno iz dejstva, da je do se-daj izdala 44 knjig redne in 13 knjig iz-redne izdaje poleg 10 letnikov »Našega roda« v skupni nakladi 1.216.900 izvodov. Mladinska Matica se je tako uvrstila ta-koj za najstarejšo slovensko knj. zadrugo, Mohorjevo družbo.

Kot že rečeno, največji del tega dela nosita predvsem J. Ribičić, kot urednik in Albert Širok kot tajnik, ki za svoje nadvse požrtvovalno delo ne zahtevata in tudi ne iščeta nikakega priznanja. Najbolje plačilo so jima radostna srca in napredek slov. mladine. Ko greš v Ljubljani po Franciškanski ulici, niti ne slutiš, koliko tihe zvestobe in požrtvoval-nosti, vroče ljubezni in nadčloveškega truda, ki ga zmore le čisti idealizem, je skrito za malimi okni nad Učiteljsko knjižarno. Ne slutiš v kakem naponu se-tam neprestano odvijati delo, ki mesec za mesecem razveseljuje in bogati slov. mla-dino. Ob desetletnici pač ne moremo že-leti drugega kot še nadaljnih deset in deset tako plodovitih let in še večjega uspeha v dobiti slovenske mladine.

VESTI IZ ITALIJE

PORAST CIJENA MASLACA, JAJA I PERADI U ITALIJI

Uslijed oskudice dovoljnih količina mlijeka, cijene maslaca su u Italiji porasle i kreću se od 12.60—14.60 lit. Računa se da će cijene i dalje rasti. Isto tako je došlo do poskupljenja mlijeka i sira. Prva domaća jaja stoje 5.40—5.50 lira po tucetu, a strana roba 4.40—4.50 Cijene jaja su daleko veće nego u prošloj godini. U Milanu se plaća mlada perad 12.25—12.50 lira po kilogramu, a inostrana perad 8.75—9 lira po kilogramu.

PROIZVODNJA UGLJENA U ITALIJI

U cilju povećanja proizvodnje ugljena u Italiji, talijanski poduzeće »Azienda Carboni Italiani« odlučilo je posvetiti svoj dionički kapital od 200 milijuna lira na 300 milijuna lira. Prema mišljenju talijanskih stručnjaka, očekuje se, da će se ovogodišnja proizvodnja ugljena u Italiji povećati na 2 milijuna tona, dok se krajem 1942 godine očekuje povećanje proizvodnje talijanskog ugljena na 6 milijuna tona.

Glavni ugljenici Italije nalaze se na Sardiniji i u Istri. Ovih dana vrše se istraživanja u okolici Postojne, gdje da su navodno nađena nalazišta lignita.

DOBAR ROD KRUMPIRA U ITALIJI

Lani je prinos krumpira u Italiji podbacio. Ove se godine sa svom vjerojatnošću računa s dobrim prinosom od 30 milijuna metričkih centi, tako da će potreba uvoza krumpira biti znatno smanjena.

LLOYD TRIESTINO IMA 12,840.000 LIRA ČISTOGA DOBITKA

Lloyd Triestino, koji se ubraja među najjača talijanska parobrodarska društva, a podržaje vezu s Afrikom, Azijom i Australijom, iskazao je ove godine 12,840.000 lira čistoga dobitka.

VELIKI MANEVRI TALIJANSKE VOJSKE

Rim — U dolini Pada, u sjevernoj Italiji, održat će se uskoro veliki manevri talijanske vojske. Manevri, prema uvjeravanju vlasti, nemaju nikakvog političkog značenja i nijesu upereni ni protiv čijih granica, iako se održavaju u Piemontu, uz francusku granicu.

Manevri će biti interesantni zbog toga, što će se na njima iskušati sve vrste najmodernijeg oružja na zemlji i u zraku. Manevri će se vršiti u dužini od 350 km. i u širinu od 70 km, a sudjelovat će redovita vojska i fašistička milicija, u svemu preko 100.000 ljudi.

Prisustvovat će šef generalštaba njemačke vojske general Halber s 4 generalštabna oficira.

Završnim vježbama prisustvovat će kralj, prijestolonasljednik i Mussolini, a zračnim manevrima prisustvovat će navodno i maršal Goering.

U ITALIJI NEMA VIŠE NIJEDNOG FRANCUSKOG NOVINARA

Protjerivanjem dopisnika »Paris Soir« iz Rime, Jeanna Devaua, nestalo je u Italiji i posljednjeg Francuza dopisnika franc. listova. Jean Devau, koji je već doputovao u Pariz, bio je četiri godine stalni rimski dopisnik »Paris Soir«. Nakon izгона Roberta Guyona, bio je Jean Devau posljednji Francuz, predstavnik francuske štampe u Italiji. Kao protumjera izгона Roberta Guyona bio je iz Pariza protjeran talijanski novinar Pettinato, dopisnik »Popolo di Roma« i turinske »Stampe«. Ovih dana protjeran je iz Pariza i drugi talijanski novinar, dopisnik rimskog »Giornale d'Italia« Pome. Ta je mjera uslijedila kao odgovor na izgon Jeana Devaua. Kako ističu pariski listovi, postoji u Francuskoj još veći broj posebnih dopisnika talijanskih listova, dočim u Italiji više nema nijednog dopisnika francuskih listova.

50-GODIŠNJICA DRUŠTVA »DANTE ALIGHIERI«

Društvo »Dante Alighieri«, koje je svojedobno financiralo »Legu Nazionale« u Istri, da je mogla dizati talijanske škole po hrvatskim selima i pobijati blagotvoran rad naše Družbe Sv. Cirila i Metoda, slavi ove godine 50-godišnjicu opstanka. — Svečanosti će započeti 14. septembra u Rimu, a otvorit će ih Giovanni Papini.

IZ ALBANIJE

Talijani zaplijenili imovinu kralja Zogua Rim. — U Tirani je objavljen tekst odluke specijalne komisije, koju je imenovao talijanski kr. namjesnik za Albaniju i povjerio joj zadatak da ispita krivice bivšeg kralja Zogua i njegovih najbližih saradnika. Odlukom ove komisije sva pokretna i nepokretna imovina bivšeg kralja Zogua i njegovih suradnika stavlja se pod sekvester zbog toga, što je komisija ustanovila da su svojim radom oštetili interese albanskog naroda i da su za svoje osobne interese zloupotrebljavali bogatstva zemlje, koja su krvlju i znojem albanskog naroda kroz vijekove bila prikupljena. Osim toga se u obrazloženju ove odluke ističe, da su Zogu i njegovi drugovi bili prigrabili i svu novčanu pomoć, koju je Italija pružala Albaniji. Komisiji, koja je donijela ovu odluku, predsjedavao je vrhovni zapovjednik talijanskih karabinjerskih četa u Albaniji.

PREGLED VANJSKE POLITIKE

ZAHTEVE NEMŠKE MANJŠINE NA MADŽARSKEM!

V istem času, ko se morajo prisilno izseliti Nemci iz Tirolske stavijo madžarski Nemci zelo korajžne zahteve, ki bodo prej ali slej najbrže morale biti uslišane. Zahteve je v posebni spomenici predložil vladi vodja madžarske nemške manjšine dr. Basch. On je zahteval od vlade, da dá nemški manjšini takoj kulturno avtonomijo, šole in najmanj petnajst poslancev. Dalje jim mora biti dovoljeno ustanavljati povsod narodno socijalistične organizacije in pravico javno nositi kljukasti križ. Vlada mora dalje takoj ustaviti vsako protinemško propagando v časopisih. Po njih trditvah ne živi na Madžarskem samo 478.000 Nemcev, kot pravi uradna statistika, ampak najmanj 700.000. — Seveda so ti razmetani po vsej državi. Tirolci pa so naseljeni skupno in tam od nekdaj.

ITALIJA ULAZI U RAT

ako on bukne i zbog Danziga.

Rim. — Odgovarajući na komentar jednog stranog lista, u kome se izražava sumnja, da će Italija ući u rat zbog Danziga, Virginio Gayda piše u »Giornale d'Italia«: »Preciziramo, ako sile koje imaju za cilj zaokružavanje Njemačke i Italije, budu napale Reich da ratuje zbog Danziga ili bilo koga drugog razloga, Italija će već prvog dana stati uz svog saveznika, a ako engleski avioni i brodovi pokušaju da pređu preko Sredozemnog Mora, naići će na talijanske avione i brodove.«

DVA TRŽAČANA ODLIKOVANA ZA ČASA ZAVZETJA ALBANIJE.

Ko je italijansko vojaštvo 7 aprila prispijelo na albansko obalo, se je med Italijani in Albanci vnela lijta borba, u kateri pa so bili Albanci kmalu premagani. Pri teh bojih sta se iskazala tudi dva oficirja

DRAGOTIN MARTELANC

V četrtak, 27. julija t. l., je komaj štiri leta po smrti svojega očeta, splošno znanega stavbenega podjetnika in bivšega tržaškega mestnega svetovca in deželne poslanca Svetka (Santa) Martelanca in tri leta po smrti svoje matere legel v prerani grob Dragotin Martelanc, ki je bil obče znan pod imenom Karleto. Podlegel je zavratni bolezn, ki so jo je nakopal za časa svetovne vojne kot dobrovoljec v srbski vojski. Po končani vojski je vztrajal v svojem tako dragem mu Trstu, dokler ga niso politične prilike prisilile, da je zapustil Barkovlje in Primorsko. Preselel se je v Ljubljano, toda njegovo zdravje je bilo tedaj zrahlo. Pretežka je bila njegova življenjska pot. Pustimo, naj v tem pogledu priča njegov tovariš dobrovoljec R. Paulin:

»Nekako takole je ranjki Karleto sam pripovedoval:

Kot avstrijski praporščak sem se že v novembru 1914 po komaj peturnem bivanju na avstrijski fronti predal Rusom pri Gošči, ker sem odklanjal vsiljeno borbo s siovanjskimi brati. Priručno so me sprejeli in me poslali v Petropavlovsk v Sibiriji. Tam sem se s posredovanjem srbskega poslanika v Petrogradu Spalajkovića javil v vojne dobrovoljce. Rusi mi niso verjeli, mislili so, da sem ovaduh in so me dali pod strogo stražo. Priključil sem se tedaj še redkim dobrovoljcem, ki so potovali v Reni, tam me je oficir Nemec v ruski službi zelo žaljivo ozmerjal. Nisem mogel razumeti, kako more priti tak človek na tako odgovorno mesto.

Odpotovali smo v Srbijo in se v Kragujevcu javili vrhovni komandi. Bil sem bolan, pa so me silili v bolnišnico. Jaz sem to odklonil, ker sem hotel biti borec. V Skoplju so me uvrstili v XII. pešpolk šumadijske divizije in poslali na bolgarsko fronto. Pri Kumanovem smo se morali zaradi premoški nasprotnika umakniti. Pri novem naskoku pri Giljanah sem bil ranjen in odpeljali so me v Mitrovico v bolnišnico, kjer je bilo na tisoče ranjencev brez postrežbe. Tu sem ležal pet dni v hudi mrzlici. Peti dan so nas alarmirali bližajoči se Avstrijci. Kot dobrovoljec sem vedel, kaj me čaka. Če me uiaemo. Voza ni bilo nobenega, pa sem vzel palico in bežal. Hotel sem v Črno goro. Toda vsi mostovi so bili razdejani. Sepal sem do Prištine, brez denarja, brez tople obleke, ves bolan in izčrpan. V Prištini je bilo polno vojakov, blato do kolen, živina je poginjala po ulicah, nad mestom pa so krožila avstrijska bombna letala. Iskal sem kruha, a iznemogel sem se zgrudil v blato. Čudno naključje je privedlo k meni vojaka, ki je nekoč služil kot delavec pri mojem očetu Na rami me je odnesel v neko hišo in lepo poskrbel zame.

Po nekaj dneh sem šel iskat svoj polk. Moja četa je štela komaj še 10 mož... Začeli smo se umikati po trnjevi poti sko-

Tržačana. Vitaliano Raubar in Viljem Hahn, ki sta bila sedaj odlikovana.

MJERE NJEMAČKIH VLASTI U TIROLU

Rastureno društvo »Južni Tirol«
Zabranjeno nošenja oružja

Beč. — Vlasti su donijele odluku kojom se zabranjuje tirolskim seljacima da nose oružje. Pravo na nošenje oružja dobili su tirolski seljaci još u XVII vijeku za vrijeme vladanja carice Marije Terezije. Ova odluka vlasti izazvala je zato veliko negodovanje u Tirolu. Negodovanje je tim veće što su vlasti rasturilo i glasovito društvo »Južni Tirol«, koje je imalo sjedište u Innsbrucku. Ovo društvo osnovano je 1919 godine i imalo je velik broj članova. Pored rasturanja ovog društva, vlasti su donijele odluku i o tome da se čitava imovina društvena zaplijeni u korist državne zajednice. U Tirolu očekuju da će nakon ovih mjera iz Beča uslijediti i nove mjere.

NOVI ZEMLJOVIDI U NJEMAČKIM ŠKOLAMA

U njemačkim školama uvode se novi zemljopisni atlas, koji bi imali više odgovarati nacionalsocijalističkim zahtjevima, nego li »čisto geografski« atlas, koji su se do sada upotrebljavali. Zemljopisne karte Njemačke moraju označiti i »njemačko kulturno područje na istoku i jugoistoku Evrope, koje se prostire izvan granica današnje velike Njemačke. Političke karte njemačkog Reicha, gdje su pojedine zemlje naznačene raznim bojama, ne smiju se više upotrebljavati, budući da se kose s narodnim jedinstvom, kako se prakticira u Njemačkoj. Posebna važnost pridaje se etnografskim i jezičnim kartama. Oznake mjesta, koja se nalaze u inozemstvu, imaju biti njemačke, a samo kod osobito važnih mjesta, bit će u zagradi dodan i domaći naziv. Što se tiče slaven-skih imena, to će se svugdje dati prednost njemačkom načinu pisanja.

zi Albanijo, pol goli, bos, brez municije in hrane. Z nami je šla žalostna procesija žen, otrok, deklet, starcev in civilnih uradnikov. Steze so bile posute z mrličmi — še vedno se mi stisne srce, ko se spominjam... V vasi Puki so nas napadli Arnavti. Branili smo civilno prebivalstvo, izstrelili kmalu vso municijo in se morali umakniti. Vseposvoda sami mrtvi, ranjeni in onemogli. Nekaj kilometrov pred Skadrom smo dobili prve hiebe kruha — zavladalo je nepopisno veselje med nami. Tedaj sem videl, kako dragocena stvar je kruh! Končno smo prišli v Drač in čakali nestrpno na prihod ladji. Po desetih dneh so le prišle — bele lastovke — in odpeljale so nas uboge brodomorce na Krk, otok neskončne žalosti in smrti.

Toda vse to trpljenje ni strlo njegovega duha, bil je do svoje smrti trdno prepričan v končno zmago slovanstva. Ni mu bilo dano, da bi dočakal izpolnitve svoje velike nade. Komaj petdeset let starega ga je pobral okrutna smrt. Da ni bil osamljen v njegovi veliki veri, priča njegov pogreb. Častna četa vojakov, vojaška godba in veliko število dobrovoljcev s svojim praporom je korakalo pred lafeto, na kateri je počivala njegova krsta, ki je bila pokrita z vencem in šopki. Sledili so njegovi sorodniki, mnogo častnikov, zastopniki vseh ljubljanskih emigrantskih društev ter nepregledna vrsta primorskih rojakov in prijateljev.

Ko so spustili krsto v hladno zemljo, je častna četa oddala salvo za slovo od ranjkega borca za naša osvoboditev, prof. dr. E. Turk ga je v imenu dobrovoljcev zadnjič pozdravil z globoko občutenimi besedami, in zbrani pevci pod vodstvom g. Venturinija so zapeli ob odprtem grobu žalostinko »Blagor mu...«. Ko mu že ni bilo usojeno, da bi smel počivati v rojenom kraju naj bi našli njegovi zemski ostanki mir v svobodni jugoslovanski zemlji, za katero si se s tako ljubeznijo in požrtvovalnostjo boril. Slava njegovemu spominu! Njegovim porodnikom pa naše iskreno sožalje!

† FRANČIŠKA TOMŠIČ

V nedeljo dne 30. julija je bil v Zagrebu pogreb g. Frančiške Tomšič, soproge uglednega zagrebskega pekovskega in slastičarskega obrtnika g. Ivana Tomšiča, doma iz Sovodenj pri Gorici. — V 65. letu starosti je podlegla po dolgem bolehanju zavratni bolezn. — Pokojnica je bila iz dobre znane narodne družine Mozečičev iz Gorice ter sestra bratov Mozečičev, Franci in Josipa, ki sta bila pred vojno najbolj znana gradbenika na Goriškem.

Do vojne je živela s soprogom Ivanom v Mirnu pri Gorici, kjer sta imela dobro vpeljano trgovino in pekarno. Po vojni sta bila nekaj časa v Ljubljani, preko 10 let pa v Zagrebu. — Vsem Primorcem je bila pokojnica kot prava mati. Za vsako potrebo in prošnjo je bila njihova gostoljubna hiša vedno odprta. Marsikatero družino je v težkih časih brezposelnosti rešila lakote s svojo radodarnostjo. — Dragi pokojnici Frančiški nai bo lahka zagrebska zemlja. g. Ivanu Tomšiču in ostalim sorodnikom ter družinam Mozečič, Tomšič, Adanič in Gostiša naše iskreno sožalje!

(Ž. V.)

PAULINA IVANČIĆ

U subotu 29. o. m. preminula je nakon duge bolesti u Dragi Mošćenickoj u visokoj starosti od 89 godina, Paulina Ivančić, majka direktora sušačke ženske realne gimnazije. Pokojnica je boravila nekoliko godina u Sušaku, kamo se bila preselila u svrhu da može tu školovati svoju djecu. Na Sušaku ostavila je lijepu uspomenu, a tako i u svojoj rodenoj Mošćenickoj Dragi, gdje je zbog svoje čestitosti bila nadaleko poznata i poštovana. U doba, kad se narodna svijest u onom kraju počela jedva da budi, ona je htjela da se njezina djeca odgoje u narodnom duhu, zato je ostavila svoj rođeni dom i došla na Sušak, samo da bude bliže hrvatskoj školi, gdje su se njezina djeca, naročito sinovi sadašnji direktor Ivan i geometar Mato pripremili za daljnje nauke. Sve to nije išlo bez teških žrtava i mnogo samopregora, ali pokojnica, vrijedna i energična žena, umjela je sve da svlada.

Našim prijateljima Ivanu i Mاتي Ivančiću i čitavoj rodbini izrazujemo ovime iskreno saučešće. Dobroj pokojnici neka je laka rođena zemlja i blagi spomen!

Pokoj joj vječni!

U Lupoglavu je umrla 26. srpnja Marija ud. Sandalj, u dobi od 83 godine.

Peter Banini je umrl u starosti 70 let u Mežici pri hčerki, učiteljici. Pokojnik je bil markantna oseba v predvojnem nacionalnem življenju Gorice in Podgore. Vse svoje življenje je bil neutrašen nacionalist, zaveden sokol, vzoren narodnjak. Bil je kremenit značaj in vnet narodni borec. Naše globoko sožalje!

Društvene vijesti

Iz Zagreba:

ISTARSKA VRTNA ZABAVA

U subotu 5. VIII u 8 sati na večer održat će HPPD »Istra« vrtu zabavu na Sveticama, Borongajska 46. u prostranoj bašci gostionice Berić, tri minute hoda od tramvajske stanice. Zabava će biti u čisto istarskom tonu, što svjedoči i sam program. Nastupa Pjevački zbor društva »Istra« sa 65 pjevačica i pjevača, naš omladinci dječji zbor, roženice i balun pod roženice. Bit će šaljiva pošta, šaljivi zatvor, kao i sve ostale zabavne atrakcije. O dobrom piću i zakusci vodi naročito računa odbor, a oni koji vole plesati uz dobru glazbu neće moći prigovarati, jer se pobrinuo i za to odbor.

Istrani i prijatelji Istrana dodajte da sprovedete ugodno jednu večer.

Odbor.

PUČKO PROŠTENJE

U nedjelju 6. VIII u 5 sati poslije podne na igralištu Concordie priredjuju sva hrvatska društva i organizacije HSS na Trešnjevki »Pučko proštenje« za poplavljeni krajeve. Na toj priredbi sudjeluje i naš Pjevački zbor, zatim roženice i balun u narodnim nošnjama.

Umoljavaju se svi Istrani da prisustvuju toj priredbi sa plemenitom svrhom, u što većem broju.

Lične vijesti

Ana Žigante, nastavnica Gradjanske škole u Subotici, kćerka Ivana Žigante iz Sovinjaka — Buzet, i Bogić Popović, nastavnik Gradjanske škole u Subotici vjenčani 20. jula o. g. Čestitamo!

DEMOGRAFSKI BILTEN IZ ZADRA

od 15. VII do 22. VII 1939 —

Rođenih: 17

Umrli: 3

Vjenčanja: 3

Rođeni:

Kolar Robert Albertov
Ivanov Ante Antunov
Pedišić Irma Ivanova
Curković Marija Leonardova
Goja Ana i Goja Karmela Grgurević, dvojci

Šturmela Rožarija Markova
Peljušić Aleksandar Božin
Vidaković Ante Petrov
Glavan Aldo Božin
Peraš Marija Stankova
Pera Karmela Šimunova
Barešić Marija Terezija Petrova
Skroče Josip Markov
Subotić Milivoj Vjekoslavov
Lisica Marijan Ivanov
Krstić Lidija Milanova

Umrli:

Musap Lidija
Buković Vjekoslav
Petan Milka

Vjenčanja:

Dobrila Viktor i Balarin Antonija
Perinčić Kazimir i Dukić Katarina
Politeo Bruno i Makiedo Marija
Da se ne bi tko zabunio, čitajući imenopu pomislio da smo to prenijeli iz kakvih splitskih novina, ističemo ponovno da je to bilo u Zadru i da smo popis doslovce prenijeli iz zadarskog »San Marca«.